

Ore styloque Dei digestus et editus orbi
 Canon Scripturæ creditur esse sacræ.
 Qui tamen excipit hos : Tobi, Judith, et Macha-
 [bæus,
 Et Baruch, atque Jesum, pseudographumque li-
 [brum.
 Sed licet excepti, tamen hos authenticat usus
 Ecclesiæ, fidei regula, scripta Patrum.
 Scito quod ista Dei digito digesta fuerunt.
 Altus hic est puteus, grandis abyssus inest.
 Omnia non caperes si sæcula multa videres,
 Et studio vigilans, et ratione vicens.
 Spiritus ista docet doctor, qui conditor idem,
 Quique scienda dedit, hic quoque scire facit.
 Scire facit, si mente studes, si sedulus instas.
 Cum prece dans studium, cum studioque pre-
 [cem
 Sic studuere patres, ut pagina sacra pateret.
 Sic reserant sancti clausa sigilla libri.
 Simplex multiplicem cortex hic continet eseam.

A. Littera ceu cortex. Sensus ut esca triplex
 Historicum, typicum, moralem discute sensum.
 Si cupis hoc typico te satiare cibo.
 Cum legis historiæ textum, bibitur quasi duleor
 Lacteus, aut potius simplicis haustus aquæ.
 Nec multum juvat hic. Cum quis tamen appetit,
 [ejus
 Spiritus exemplis ut recreetur agit.
 In typico sensu vini sentitur acumen.
 Potus inebriat hic, exhilaratque magis.
 Qui bibit hoc vinum scripturæ, saltibus altis
 Venatur, reperit, consequiturque Jesum.
 Moralem vero cum dat tibi lectio sensum,
 Tunc quasi mellitum sugis in ore favum.
 Hæ sunt deliciae, quibus intus pascitur, et fit.
 B Dives mens hominis moribus inde bonis.
 Horum tu quodcumque feras ut præmia justis
 Vel quæ sunt, discis, flagra ferenda malis.
 Proximus inde Deo propter condimen honoris,
 Inde timoratus et bene cautus eris.

EJUSDEM

VERSUS DE PŒNIS INFERNI.

(Ibid., p. 743.)

*Tractatus de eo, quod pœna apud inferos non sit C
 æterna. Et rursus e contrario quod ipsa sit æter-
 na. Bene enim potest utrumque sustineri. Et hoc
 docetur his versibus magistri Ægidii.*

Sæpius in sacris pœnæ fit mentio scriptis,
 Quæ punit reprobos tartareosve reos.
 Quare post finem libri bene debuit hujus.
 Mentio supplicii quantulacunque sequi.
 Illic sibi doctores quasi dissentire videntur,
 Forsitan et quædam dogmata parva serunt.
 Quod sit, vel non sit, ea pœna perennis, eorum
 [est
 Mutua lis, et in hoc quia tueantur habent.
 Inde vir illustris urbis Matthæus alumnus
 Lauduni, breve quid tradere dixit in his.
 Versus magistri Matthæi Laudunensis.
 Manibus inferni non est data pœna perennis,
 Namque duplex in eis est data pœna reis.
 Credo quod in cœlis largitur gloria jugis,
 Cum sit ab æternis motio nulla jugis.
 Manibus infernis sic est data pœna perennis
 Nam lapsis in eis fit fuga nulla reis.

Versus magistri Ægidii.

Iste quasi tetigit, quod posset utrumque tueri,
 Scrutari placuit utraque dicta mihi.
 Sique sua est, in quo brevior, sententia : visum est
 Illud ut exsequeres uberiore stylo,
 Manibus esse volunt pœnam plerique perennem.

Oppositi plures inficiantur idem.
 Est opus attendi, quid et hi sectantur, et illi,
 Ad quod ut attendas hoc breve dogma dedi.
 Distinguendo solent diverse sumere pœnam
 Unde fit ex variis utraque secta modis.
 Quod pœna inferni est æterna.
 Est instrumentum, quod punit, pœna : vocari
 Nomine sic pœnæ furca latronis habet.
 Pœna potest etiam dolor in patiente vocari,
 Sive ex illatis anxietudo malis.
 Hoc utroque modo pœna est inferna perennis,
 Perpetuusque rogos, perpetuæque nives.
 Sic etiam nunquam patientum passio cessa.
 Semper qui patitur hic alibive dolet.
 Quod pœna inferna non est æterna.
 D Alterius sectæ restat documenta videre.
 Augustinus ait : Est quasi pœna duplex,
 Et quasi de nivibus est transitus ad gravis æstum
 Ignis, et ad gelidas rursus ab igne nubes.
 Hic jam non est ipsa anxietas, neque pœnam
 Ardores dicit, frigora sive nivis.
 Hæc duo pœna duplex. Est quædam pœna nivalis
 Algor. Et igneus est altera pœna calor.
 Hæc vero sibi sunt contraria, nec retinendo
 Hoc proprii quod habent, insimul esse queunt.
 Hæc simul esse nequit : subjecto in simplice sicut
 Spiritus est, duplex dissona pœna sibi.
 Nam patiens istum dum sustinet, altera cessat

Interea. Quare neutra perennis erit.
 Altera sentitur, sed neutra simul, patienti.
 Sicque nec in sensu perpetuatur ei.
 Judicium simile est. Ex omnibus ergo perennis
 Dici nulla potest, quæ variamen habet.
 Posset enim dici revera pœna perennis :
 Si calor aut algor semper inesset eis.
 Sed nunc sentitur calor, et nunc algor, et uno
 Instanti pariter neuter inesse potest.
 Imo magis physice si disquiratur, oportet
 Altera ubi perstat, altera pœna vacet.
 Ignis enim non est calor in nive, sed nivis algor.
 Sic neque sentitur algor in igne nivis.
 Imo magis, cum, qui punitur, transit ad ignem,
 Ipsum jam punit ignis in igne calor.
Solatio, ubi ostenditur quid melius tenendum est.
 Non cadit a vero, qui sic intendit, et idem
 Subtili graditur artificique modo.
 Explicui, quid id est, sed abominor hoc male dictum :
 Pœna quod infernis nulla perennis inest.
 Nam quasi dicitur hoc, tanquam si dicere restet,
 Quod neque puniri debeat ullus ibi.
 Aut quod eo lapsis sit abinde redemptio, circa
 Scripturæ volutum, sanctaque dicta patrum.
Nulla pœna perennis inest infernis.
 Simplex quis sermone capi posset bene in illo,
 Est tamen in sensu vera loquela suo.
Determinatio.
 Nam si sumatur subjecti ex parte perennis,
 Tunc sensum falsum falsa loquela facit.
 Infernis vero post verbum juge perennis
 Sensus opertior hic, sed bene verus erit.
Opinio prior et melior et facilior, qua dicitur, quod pœna inferna, sive quæ infernis infertur, est æterna.
 Verior illa prior retinetur opinio, vera
 Cum sit, et hæc hæresin velle fovere sapit.
 Hanc ideo reprobō, nolim in commune fateri,

A Unde sit infirmis forte ruina mali.
 Dicere tutius est, quod quisque fatetur, et absque
 Omnibus involucris, et sine nube, patet.
 Dicere quod jugis est : in cœlo gloria justis.
 Ex æquo est justis, pœna futura malis.
 Nam quanto est major, qui offenditur, hoc quoque
 [major
 Debet pœna geri, qua satagatur ei.
 Verum infinite est magnus Deus. Ergo suis est
 Pœna infinite magna ferenda reis.
 Æternus Deus est. Æternaque pœna ferenda est
 His, quibus offensus per male facta Deus
 Hæc ubi jam dixi sit sufficientia dicti :
 Nam bene cuncta reor exposuisse tibi.
B Ægidii nescit Threniensis musa, docendis
 Se quibus implicuit, ut libet esse brevis.
 Nam ubi deducat in apertum cuncta tenorem,
 Sicut mens dictat, desipuisse putat.
 Cumque aliquid lego, rectus ibi mox quæritur ordo,
 Omniaque ut pateant, inque tenore bono.
 Si secus invenio, supplendi cætera voto
 Sæpius haud possum continuisse manum.
 Hæc mihi causa fuit, ut Rigæ inventio Petri
 Cresceret adjunctis bibliotheca metris;
 Nam bene non poterat plena integritate doceri,
 Si non sciretur quidquid abesset ibi.
 Hoc autem adjuncto jam detruncatio nulla
 Librum deturpat, plenaque summa patet.
 Hoc quoque fecit, ut hos simili de themate scriptos
C Adjicerem versus post tua dicta meos.
 Sed præjudicium nolim pro versibus istis
 Versibus ut fiat, docte Matthæe, tuis.
 Tu brevis es, prolixus ego. Subtiliter ipse
 Incedis ; petitur semita lata mihi.
 More meo dixi. Si plenius aut magis apte.
 Non ideo tua sit musa molesta meæ.
 Cesset in hoc livor. Sit mutua gratia nobis.
 Inque vicem nostrum dicat uterque vale.

Explicit de pœnis infernalibus.

De libro Ægidii Parisiensis cui titulus : *Carolinus*, « scripto ad instructionem illustris pueri Ludovici, Francorum regis filii, » et nondum typis edito, vide *Histoire littéraire de la France*, tom. XVII (in-4°, Paris 1832, Firmin Didot), p. 36.